

การศึกษาพฤติกรรมการส่งงานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับการทำสัญญาเงื่อนไข

A Study on Assignment Submission Behavior of Matthayomsuksa 2 Students by Using Inquiry-based Learning with Contingency Contract

กาญจนพร สร้อยสระคู¹, ประสาท เนืองเฉลิม¹

Kanjanapohn Sroisrakoo¹, Prasart Nuangchalerm¹

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาพฤติกรรมการส่งงานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้การทำสัญญาเงื่อนไข กลุ่มเป้าหมายเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/2 โรงเรียนขัติยะวงษา จังหวัดร้อยเอ็ด ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 7 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับการทำสัญญาเงื่อนไข แบบบันทึกการส่งงานและแบบฟอร์มสัญญาเงื่อนไข การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ร้อยละ และค่าเฉลี่ย ผลการวิจัยปรากฏว่า นักเรียนมีพฤติกรรมการส่งงานเฉลี่ยมากกว่าหรือเท่ากับร้อยละ 80 จำนวน 5 คน และมีพฤติกรรมการส่งงานเฉลี่ยไม่ถึงร้อยละ 80 จำนวน 2 คน โดยด้านส่งงานทันเวลาที่ครูกำหนด เฉลี่ยร้อยละ 50-90 และด้านชิ้นงานเรียบร้อยครบถ้วน เฉลี่ยร้อยละ 70-100

คำสำคัญ: สัญญาเงื่อนไข พฤติกรรมการทำงาน การส่งงาน

Abstract

This study aimed to investigate assignment submission behavior of Matthayomsuksa 2 students from Khatiyawongsa School by using inquiry-based learning with contingency contract in second learning unit: food and livelihood. Target group were 7 Matthayomsuksa 2 students from class 2/2 of Khatiyawongsa School, Roi Et province, on second semester of academic year 2018. Research tools included inquiry-based learning lesson plans, submission record form for assignment submission, and contingency contract form. The data were analyzed by percentage and mean. The findings revealed students had assignment submission behavior in equal to or more than 80% in five students, whereas less than 80% in two students ; as for the submission, punctuality and fullness were reported at 50-90% and 70-100% in respectively.

Keywords: contingency contract, working behavior, assignment submission

¹ ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

¹ Department of Curriculum and Instruction, faculty of Education, Mahasarakham University

บทนำ

การเรียนการสอนวิทยาศาสตร์มีความสำคัญในการพัฒนาคุณภาพเยาวชน เพื่อให้เกิดความตระหนักในการดำเนินชีวิตประจำวัน และการงานอาชีพต่างๆ ตลอดจนการประยุกต์เทคโนโลยี เครื่องมือเครื่องใช้และผลผลิตต่างๆ ที่มนุษย์สร้างสรรค์ ดังนั้นทุกคนจำเป็นที่จะต้องได้รับการพัฒนาทางด้านวิทยาศาสตร์ เพื่อที่จะมีความรู้ความเข้าใจในธรรมชาติ และเทคโนโลยีที่มนุษย์สร้างสรรค์ขึ้น สามารถนำความรู้ไปใช้อย่างมีเหตุผล สร้างสรรค์ และมีคุณธรรม โดยเน้นการเชื่อมโยงความรู้กับกระบวนการ มีทักษะสำคัญในการค้นคว้าและสร้างองค์ความรู้ และการแก้ปัญหาที่หลากหลาย ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ทุกขั้นตอน มีการทำกิจกรรมด้วยการลงมือปฏิบัติจริงอย่างหลากหลายเหมาะสมกับระดับชั้น (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551) ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มุ่งหวังให้ผู้เรียนได้เรียนรู้วิทยาศาสตร์ที่เน้นการเชื่อมโยงความรู้กับกระบวนการ มีทักษะในการค้นคว้าและสร้างองค์ความรู้โดยใช้กระบวนการสืบเสาะหาความรู้ที่หลากหลายให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการเรียนรู้ทุกขั้นตอน

การจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้มากที่สุดนั้นจะพบว่า ตัวผู้เรียนเป็นปัจจัยที่สำคัญมากประการหนึ่งที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทั้งนี้เพราะว่าการเรียนรู้จะได้ผลดีที่สุดนั้น ขึ้นอยู่กับตัวผู้เรียนเองเป็นสิ่งสำคัญที่สุด (ประสาธน์ เองเฉลิม. 2554) องค์ประกอบที่สำคัญที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและผลผลิตทางวิชาการของนักเรียน คือ องค์ประกอบด้านตัวนักเรียน นักเรียนที่มีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ เช่น ให้ความสนใจในการเรียนดี ทำงานตามที่ครูมอบหมาย ก็จะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหรือผลผลิตทางวิชาการมีมากขึ้น ซึ่งการเรียนการสอนในชั้นเรียนนั้นเป็นสถานที่ให้ความรู้และเป็นสถานที่ฝึกพฤติกรรมให้

ผู้เรียนมีระเบียบวินัยตามความประสงค์ของสังคม การขาดความรับผิดชอบในการทำงานเป็นพฤติกรรมที่เป็นปัญหาและเป็นอุปสรรคต่อการเรียนรู้ อันเป็นผลทำให้การสอนไม่บรรลุจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ (การिया สามะ. 2553: 8)

การสัมภาษณ์ครูประจำชั้นและจากการได้เข้าไปฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูพบว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/2 โรงเรียนห้วยด่างวิทยา มีพฤติกรรมของการไม่ส่งงาน โดยครูผู้สอนจะมอบหมายให้นักเรียนทำแบบฝึกหัด หรือทำงานที่ได้รับมอบหมายในแต่ละชั้น เพื่อฝึกให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้ และทบทวนบทเรียนด้วยตนเอง แต่นักเรียนไม่กระตือรือร้นที่จะทำงานที่ได้รับมอบหมาย และมีพฤติกรรมไม่ส่งงาน ส่งงานช้ากว่าที่กำหนด ขาดความรับผิดชอบในการส่งงานที่ได้รับมอบหมาย ไม่รับผิดชอบต่อตนเองและต่อส่วนรวม ซึ่งใบกิจกรรม งานต่างๆ หรือแบบฝึกเป็นการเรียนรู้ที่เกิดจากการกระทำจริง เป็นประสบการณ์ตรงที่ผู้เรียนมีจุดมุ่งหมายแน่นอน ทำให้นักเรียนเห็นคุณค่าของสิ่งที่เรียน สามารถเรียนรู้จดจำสิ่งที่เรียนได้ดีและนำการเรียนรู้ไปใช้ในสถานการณ์เช่นเดียวกันได้ (วีระ ไทยพานิชย์. 2528: 11) ผู้วิจัยจึงได้นำการใช้สัญญาเงื่อนไขมาใช้ควบคู่กับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ ซึ่งการใช้สัญญาเงื่อนไขเป็นวิธีหนึ่งที่ใช้ในการปรับพฤติกรรม โดยนำเอาเทคนิคการปรับพฤติกรรมต่างๆ คือ การเสริมแรง การลงโทษ และการให้รางวัลมาผสมผสานกัน โดยเป็นข้อตกลงกันระหว่างผู้ปรับพฤติกรรม เช่น ผู้ปกครอง ครู กับผู้ถูกปรับพฤติกรรม โดยทำข้อตกลงนั้นต้องร่างเป็นสัญญาขึ้นมา พร้อมทั้งมีการเซ็นชื่อของผู้ปรับพฤติกรรมและผู้ถูกปรับพฤติกรรมด้วย สัญญานี้จะบอกถึงพฤติกรรมที่ต้องกระทำและผลกรรมที่ได้รับ (สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต. 2543: 206)

การศึกษาพฤติกรรมกรรมการส่งงานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในครั้งนี้ จะเป็นการศึกษาภาพรวมของพฤติกรรมกรรมการส่งงานของนักเรียนหลังจากมีการนำการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ

สืบเสาะหาความรู้ร่วมกับสัญญาเงื่อนไข ซึ่งผู้วิจัยได้แบ่งพฤติกรรมออกเป็น 2 ด้าน คือ การส่งงานทันเวลาที่ครูกำหนดและชิ้นงานเรียบร้อยครบถ้วนเพื่อประเมินผลลัพธ์ของการใช้เทคนิคกับนักเรียนเพื่อประโยชน์ในการพัฒนาการเรียนการสอน และพัฒนาคุณภาพนักเรียนต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

เพื่อศึกษาพฤติกรรมการส่งงานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับสัญญาเงื่อนไข

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยดำเนินการจัดการเรียนรู้กับกลุ่มเป้าหมายซึ่งเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/2 โรงเรียนชัตติยะวงษา จังหวัดร้อยเอ็ด ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 7 คน โดยดำเนินการวิจัยตามขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 สังเคราะห์เอกสารแนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้และขั้นตอนการทำสัญญาเงื่อนไข แบบบันทึกการส่งงาน และแบบฟอร์มสัญญาเงื่อนไข

ขั้นตอนที่ 2 สร้างและหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยในการวิจัยครั้งนี้จะใช้เครื่องมือทั้งสิ้น 3 ชนิด ได้แก่ แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับการทำสัญญาเงื่อนไข แบบบันทึกการส่งงาน และแบบฟอร์มสัญญาเงื่อนไข โดยร่างสัญญาขึ้นเป็นลายลักษณ์อักษรจากความเห็นชอบจากผู้วิจัย

กับกลุ่มเป้าหมาย ตรวจสอบคุณภาพแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และแบบฟอร์มสัญญาเงื่อนไขให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน พิจารณาความเหมาะสมของรูปแบบ เนื้อหา ภาษาที่ใช้ และปรับแก้ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ ผู้วิจัยกับกลุ่มเป้าหมายร่วมกันระบุตัวเสริมแรงจากนั้นลงชื่อในใบสัญญา หากผู้ใดสามารถปฏิบัติตามที่สัญญาไว้ คือ ส่งงานครบและตรงต่อเวลา ผู้วิจัยก็จะให้การเสริมแรงกับกลุ่มเป้าหมาย

ขั้นตอนที่ 3 จัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับการทำสัญญาเงื่อนไข หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 อาหารกับการดำรงชีวิต จำนวน 8 แผนการเรียนรู้ จำนวน 15 ชั่วโมง หลังจากนั้นบันทึกผลการส่งงานของนักเรียน เมื่อมีการใช้สัญญาเงื่อนไข จากนั้นพิจารณาการให้คะแนนจากบันทึกผลการส่งงานของนักเรียนโดยมีเกณฑ์การพิจารณาการให้คะแนน คือ การส่งงานตรงเวลาและทำงานครบถ้วนสมบูรณ์

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาค่าสถิติพื้นฐานจากการวิจัย ได้แก่ ร้อยละ และค่าเฉลี่ยจากการส่งงานทันเวลาที่ครูกำหนด ค่าร้อยละจากการส่งชิ้นงานเรียบร้อยครบถ้วนและค่าเฉลี่ยรวมพฤติกรรมส่งงานตามการทำสัญญาเงื่อนไขการศึกษาพฤติกรรมการส่งงานของนักเรียน

ผลการวิจัย

พฤติกรรมการส่งงานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้การทำสัญญาเงื่อนไขปรากฏดังตาราง 1

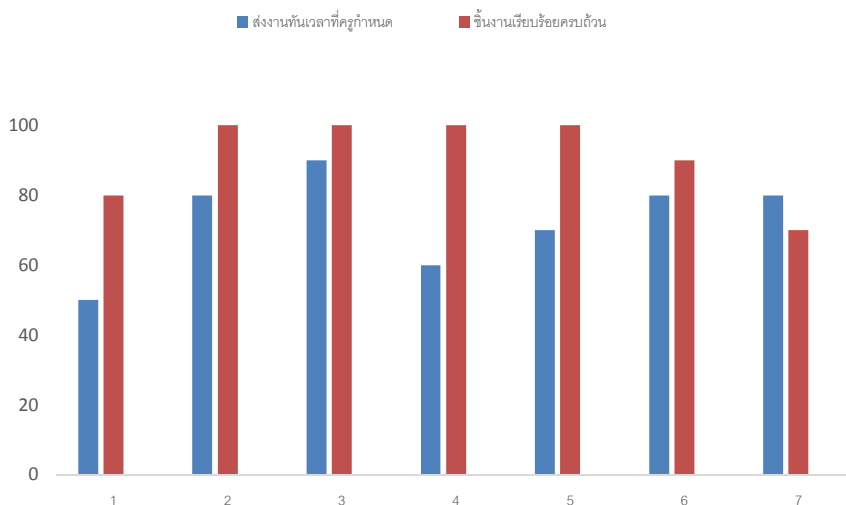

ตาราง 1 พฤติกรรมการส่งงานของนักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ ร่วมกับการทำสัญญาเงื่อนไข

คนที่	ส่งงานทันเวลาที่ครูกำหนด	ชิ้นงานเรียบร้อยครบถ้วน	ค่าเฉลี่ย
1	50	80	65
2	80	100	90
3	90	100	95
4	60	100	80
5	70	100	85
6	80	90	85
7	80	70	75

จากตาราง 1 พบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ ร่วมกับการทำสัญญาเงื่อนไข มีพฤติกรรมการส่งงานผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80 จำนวน 5 คน และไม่ผ่านเกณฑ์ จำนวน 2 คน การศึกษาที่ยังพบว่า การเรียนการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้กระตุ้นให้นักเรียนได้เกิดความสนใจในเนื้อหาวิชาและบทเรียนแล้ว นักเรียนที่ทำสัญญาเงื่อนไขจะต้องลงมือปฏิบัติร่วมกับกลุ่มเพื่อน มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แล้วทำงาน

ของตนเอง ซึ่งในช่วงแรกๆ อาจจะยังไม่ค่อยคุ้นชินกับการทำตามสัญญาเงื่อนไข แต่เมื่อระยะเวลาผ่านไปนักเรียนสามารถปรับตัวและส่งงานทันตามที่กำหนด แต่อย่างไรก็ตาม นักเรียนคนที่ 1 และ 4 ยังไม่สามารถส่งงานได้ทันตามที่กำหนด แต่ชิ้นงานกลับมีความเรียบร้อย โดยเฉพาะนักเรียนคนที่ 4 สามารถทำงานได้ร้อยละ 100 ส่วนนักเรียนคนที่ 1 เมื่อรวมคะแนนเฉลี่ยแล้วยังไม่ถึงร้อยละ 70 (ภาพที่ 1)

ภาพที่ 1 พฤติกรรมการส่งงาน

อภิปรายผล

นักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับการทำสัญญาเงื่อนไข มีพฤติกรรมส่งงานผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80 จำนวน 5 คน และไม่ผ่านเกณฑ์ จำนวน 2 คน โดยนักเรียนมีพฤติกรรมด้านการส่งงานทันเวลาที่ครูกำหนด สูงถึงร้อยละ 90 และมีพฤติกรรมส่งงานชิ้นงานเรียบร้อยครบถ้วนสูงถึงร้อยละ 100 การใช้สัญญาเงื่อนไขมาช่วยปรับพฤติกรรมนักเรียน นักเรียนกับครูร่วมกันสร้างแรงจูงใจและบทลงโทษเพื่อให้นักเรียนปฏิบัติตามเงื่อนไขในสัญญา ซึ่งเป็นการฝึกให้นักเรียนรู้จักพัฒนาตนเอง และมีความรับผิดชอบต่อการกระทำของตนเอง และเมื่อนักเรียนปฏิบัติตามเงื่อนไข นักเรียนจะได้รับการเสริมแรงตามสัญญา แต่ถ้านักเรียนไม่ปฏิบัติตามสัญญา นักเรียนจะได้รับการลงโทษตามข้อตกลงที่ได้ทำร่วมกัน ทำให้นักเรียนยอมรับเงื่อนไขได้ดีกว่าการที่ผู้อื่นเป็นผู้กำหนด (นิตยาภรณ์ ด้วงเรือง, 2540: 30-43 ; สมโภชน์ เอี่ยมสุภาภิต, 2549: 207)

การเรียนการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ กระตุ้นให้นักเรียนได้เกิดความสนใจในเนื้อหาวิชา และบทเรียนแล้ว ตามกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ตั้งแต่การสร้างความสนใจ การสำรวจค้นหา การอธิบาย การขยายความรู้ และการประเมินผล ซึ่งแต่ละขั้นตอนส่งเสริมให้นักเรียนได้ทำงานร่วมกัน แต่ทั้งนี้นักเรียนบางคนอาจยังปรับพฤติกรรมไม่ทันในช่วงระยะเวลาของการวิจัยจึงทำให้เปลี่ยนแปลงได้บางพฤติกรรม โดยนักเรียนที่ทำสัญญาเงื่อนไขลงมือปฏิบัติเรียนรู้ร่วมกับกลุ่มเพื่อน พูดคุยเปลี่ยนเรียนรู้แล้วทำงานของตนเอง ซึ่งในช่วงแรก ๆ อาจจะไม่ค่อยคุ้นชินกับการทำตามสัญญาเงื่อนไข (Manewan et al., 2017 ; Molina et al., 2018) แต่เมื่อระยะเวลาผ่านไปนักเรียนสามารถปรับตัวและส่งงานทันตามที่กำหนด ซึ่งการวิจัยครั้งนี้อาจต้องเพิ่มระยะเวลาเพื่อให้นักเรียนได้พัฒนาตนเอง

แต่อย่างไรก็ตาม นักเรียนคนที่ 1 และ 4 ยังไม่สามารถส่งงานได้ทันตามที่กำหนด แต่ชิ้นงานกลับมีความเรียบร้อย โดยเฉพาะนักเรียนคนที่ 4 สามารถทำงานได้ร้อยละ 100 ส่วนนักเรียนคนที่ 1 เมื่อรวมคะแนนเฉลี่ยแล้วยังไม่ถึงร้อยละ 70 ทั้งนี้เนื่องจากมาจากพฤติกรรมเปลี่ยนแบบและละเอียดตัวแบบที่ดี (Bandura and Walters, 1977) ซึ่งรากฐานของการศึกษาที่ดีก็ควรเริ่มจากการปรับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ก่อนที่จะเติมเต็มความรู้ทางวิชาการ (ประสาธน์ เนื่องเฉลิม, 2561)

การเรียนการสอนในยุคใหม่สามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศได้อย่างสะดวก สบาย และเข้าถึงได้ง่าย ดังนั้นการที่นำกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับการทำสัญญาเงื่อนไข จะช่วยให้นักเรียนเกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของตนเองและยอมรับกติกาการอยู่ร่วมกัน ผลการวิจัยพบว่าเมื่อมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแนวทางนี้ช่วยลดพฤติกรรมที่ไม่ส่งงานลงได้ ซึ่งการทำตามแบบและการวางเงื่อนไขจะช่วยให้ผู้เรียนเริ่มเข้าใจบทบาทหน้าที่ รวมทั้งข้อกำหนดหรือกติกาที่จะต้องยอมรับร่วมกัน การสร้างพฤติกรรมแบบนี้ยังก่อให้เกิดประชาธิปไตยในชั้นเรียน ผู้เรียนมีส่วนร่วมด้วยในการกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ การทำงาน การปฏิบัติตน นอกจากนี้ยังช่วยลดปัญหาความรับผิดชอบและปัญหาอื่น ๆ ที่จะตามมาในภายหน้าได้ อาจกล่าวได้ว่าการเรียนการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ช่วยเติมเต็มศักยภาพการเรียนรู้ รวมทั้งการทำสัญญาเงื่อนไขเป็นรากฐานทางจิตวิทยาที่ช่วยให้นักเรียนมองเห็นการให้ผู้อื่นให้โทษที่จะเกิดตามมาหากไม่ยอมรับปฏิบัติตามข้อตกลง แต่ทั้งนี้การวิจัยยังมีข้อจำกัดในเรื่องของเวลาและเนื้อหาวิชาที่จำเป็นต้องพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดการลดพฤติกรรมเหล่านี้ในอนาคตและยังช่วยให้นักเรียนเห็นคุณค่าของตนเอง มีเป้าหมายในการเรียนและการทำงาน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 ครูควรชี้แจงและทบทวนสัญญาก่อนการเซ็นสัญญา เพื่อไม่ให้เกิดความคลาดเคลื่อนหรือทำให้นักเรียนไม่เข้าใจ

1.2 ครูควรมีวิธีเสริมแรงนักเรียนอย่างหลากหลาย เป็นสิ่งที่นักเรียนชอบและทำท่ายความสามารถทำให้เกิดความสนใจและกระตือรือร้นในการทำงานมากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการนำการปรับพฤติกรรมโดยการใช้สัญญาเงื่อนไขไปใช้กำหนดพฤติกรรมของนักเรียนเป็นกลุ่ม

2.2 ควรมีการนำการปรับพฤติกรรมโดยการใช้สัญญาเงื่อนไขไปใช้ในพฤติกรรมอื่นๆ เช่น การส่งเสียงดังในชั้นเรียน การก่อกวนเพื่อนในชั้นเรียน เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- การिया สามะ. (2553). การใช้สัญญาเงื่อนไขปรับพฤติกรรมความรับผิดชอบในการส่งงานเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/2 โรงเรียนนุกิตประชาอุปถัมภ์ อำเภอเจาะไอร้อง จังหวัดนราธิวาส. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- นิตยาภรณ์ ด้วงเรือง. (2540). การเปรียบเทียบผลของการใช้การควบคุมตนเองกับการใช้สัญญาเงื่อนไขเพื่อลดพฤติกรรมการสูบบุหรี่ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนพิบูลสังฆรักษ์ประชาอุทิศ อำเภอพิบูล จังหวัดนครศรีธรรมราช. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ประสาธน์ เนื่องเฉลิม. (2554). หลักสูตรการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. มหาสารคาม: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ประสาธน์ เนื่องเฉลิม. (2561). หลักการศึกษาเบื้องต้น. ขอนแก่น: คลังน่านาวิทยา.
- วีระ ไทยพานิชย์. (2528). โสวัตต์ศึกษาเบื้องต้น. กรุงเทพฯ: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สมโภชน์ เอี่ยมสุภานิชิต. (2549). ทฤษฎีและเทคนิคการปรับพฤติกรรม. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Bandura, A., and Walters, R. H. (1977). Social learning theory (Vol. 1). Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.
- Maneewan, K., Thinuan, P., Lorga, T., and Intharacha, W. (2017). Contract inquiry-and activity-based learning (CIA learning) in activity-based learning course.. In ANPOR Annual Conference Proceedings (pp. 127-127).
- Molina, V., Molina-Moore, T., Smith, M. G., and Pratt, F. E. (2018). Bridging education and practice with a competency-based learning contract. Journal of Teaching in Social Work, 38(1), 18-27.